

MATERIÁLNÍ, TECHNICKÉ A ZDRAVOTNICKÉ ZABEZPEČENÍ ARMÁDY DRUHÉHO SLEDU FRONTU PŘI ZASAZENÍ DO SRAŽENÍ V ÚTOČNÉ OPERACI

Generálmajor Josef Slabý

Úvod

V soudobé armádní útočné operaci vyznačující se smělými cíli a vysokým tempem nemůže vševojsková armáda vlastními týlovými silami a prostředky zabezpečit operaci na celou hloubku. Účinná pomoc frontu bude požadována zejména v zabezpečení vojsk v operační hloubce nepřátelské obrany, kdy se bojující vojska značně vzdalují od obnovených železnic a jejich zásobování spočívá převážně na silničním přísunu.

Zásah frontových prostředků týlu nabývá nejmarkantnějších forem v útočné operaci armády druhého sledu, v které těžkosti materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení dosahují nejvyšších rozměrů. Armádní přísunový koloběh může dosahovat 400 až 450 km i více a k jeho uskutečnění je třeba dvou, někdy až tří dnů. V této situaci bude krajně naléhavá pomoc frontu v přísunech materiálních prostředků, v rozvinování čelních oddělení frontových skladů a sledů nemocnic na silnici, v přejímání zaplněných nemocnic armádní nemocniční základny, v přejímání zadních úseků armádních vojenských automobilních silnic a konečně v organisování vzdušných přeprav a zdravotnických odsunů.

Je třeba zdůraznit, že přímá účast týlu frontu v materiálním, technickém a zdravotnickém zabezpečení v armádních útočných operacích není nikterak nová. Již ve Veliké vlastenecké válce Sovětského svazu zasahoval v útočných operacích vedených v roce 1943 a později tyl frontu velmi aktivně do armádního materiálního, technického a zdravotnického systému. Tak na příklad byla 11. gardová armáda v orelské útočné operaci (červenec, srpen 1943) zesílena západním frontem 5 dílenskými letučkami (880. a 1680. dílenský automobilní prapor, 1. a 28. pohyblivá automobilní dílenská základna), což umožnilo provést přímo u jednotek 2172 středních oprav automobilů. Automobilní oddělení frontu přidělilo z vlastních zásob automobilním útvarům 11. gardové armády zásobu náhradních součástek (pístní kroužky, péra, písty, ložiska) a celkem 4 letučky frontového skladu automobilního materiálu součástkami, které lze zvlášť těžko opatřit, jako jsou na př. bloky válců, vozová péra atd. Tyto letučky se během operace stále pohybovaly na hlavních osách automobilního provozu. U 72., 773. a 779. dílenského automobilního praporu byly zřízeny tři stanice k seřizování trysek a k přezkušování karburátorů (bylo přezkoušeno přes 3000 karburátorů). Do vojskového týlu byly předsunuty dvě dílenské letučky pro opravu automobilů ZIS-5 a M-1 a část 72. dílenského automobilního praporu k provádění běžných i středních oprav na místě. K poskytnutí technické pomoci byly na hlavních směrech automobilní dopravy předsunuty čtyři další letučky technické pomoci (od 72., 773. a 779. dílenského automobilního praporu). Těmto letučkám byly určovány osy pohybu ve

shodě se směry armádních přísunů; projížděly v stanovených úsecích přísunových cest a na místě poskytovaly technickou pomoc porouchaným vozidlům. Péčí západního frontu byla pro 11. gardovou armádu zřízena v osadě Morozovo odbočka Moskevského závodu na opravu pneumatik (s měsíční výkonností 1000 souprav) a Podolského akumulátorového závodu na opravu baterií (měsíční výkonnost 400 baterií). Hlavní velitelství v průběhu operace zesílilo západní front automobilním dopravním plukem, který vypomáhal s přísunem materiálních prostředků z armádních skladů 11. gardové armády do jejich čelních oddělení rozvinutých na silnici (přisunul celkem 7500 t materiálu).

Soudobá útočná operace charakterisovaná značně zkráceným přípravným obdobím, rychlou změnou situace vyvolanou používáním zbraní hromadného ničení vyžaduje operativního a smělého řízení vojsk. Materiální, technické a zdravotnické zabezpečení musí být řízeno v nepřetržitém souladu s vývojem operační situace. To vyžaduje operativní práce štábu týlu, rychlého a jednoduchého plánování a operativní evidence materiálních prostředků, zkrátka takových forem velení týlu, které jsou s to úspěšně řídit zabezpečení operace ve všech jejích obdobích až do samého konce.

Je nutno podotknout, že se již ve Veliké vlastenecké válce Sovětského svazu v některých rychlých útočných operacích objevovaly nové prvky velení týlu. Tak na př. ve vzpomenuté orelské operaci nebyl — aby bylo zabezpečeno utajení operace — rozeslán týlový rozkaz vojskům; s jeho obsahem byli seznámeni odpovědní funkcionáři na shromáždění u náčelníka týlu armády. Ke kontrole plnění vydaného plánu organizace týlu a materiálně technického zabezpečení útočné operace byli v přípravném období často vysíláni k svazkům a útvarům odpovědní funkcionáři štábu týlu a oddělení služeb, a to s úkolem řešit na místě úkoly uložené plánem a na místě organisovat pomoc v jejich plnění. Rychlé tempo útočné operace 11. gardové armády vylučovalo možnost řízení týlu normálním způsobem (vydáním týlových rozkazů). S úspěchem byly předávány ústní rozkazy osobním stykem náčelníka týlu armády s podřízenými náčelníky týlu a odpovědnými orgány týlu, vysílanými na místa, kde to vyžadovala týlová situace. Týloví funkcionáři divisi a střeleckých sborů odeslali kromě toho k štábu týlu armády své styčné důstojníky vybavené rychlými dopravními prostředky. To umožňovalo štábu týlu armády nepřetržitou a včasnou informovanost o rozmístění týlových útvarů a zařízení a o materiální situaci podřízených svazků. Kromě toho mohl štáb týlu armády prostřednictvím těchto styčných důstojníků rychle a včas dodávat rozkazy podřízeným týlům a konkrétně řídit týly.

Tyto metody velení týlu byly dále studovány a rozvíjeny za soudobé útočné operace na štábních armádních operačních cvičeních v uplynulém výcvikovém roce. Byly získány některé nové theoretické i praktické zkušenosti a poznatky v otázkách materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení armády druhého sledu frontu při zasazení do sražení v útočné operaci.

Ve své práci rozvedu některé theoretické otázky a zkušenosti z organizace a velení týlu, získané nebo ověřené na štábních armádních operačních cvičeních. Jsou to:

1. Materiální, technické a zdravotnické zabezpečení zasazení armády druhého sledu frontu do sražení

Armáda druhého sledu frontu se rozmisťuje v armádním týlovém prostoru ve vzdálenosti 100 až 150 km od předního okraje fronty.

Bude zasazena do sražení podle zámyslu útočné operace velitele fronty, a to buď po ovládnutí pásma armádních záloh nepřítele armádami prvního sledu frontu (pak k jejímu zasazení do sražení dochází 3. nebo 4. den operace), nebo po vyjití armád prvního sledu na mezilehlé postavení skupiny armád (v tom případě bude zasazena 5. až 7. den operace).

Bude snahou velitele fronty, aby armáda druhého sledu byla zasazena do sražení s úplnými pohyblivými zásobami u vojsk. To bude vyžadovat rychlého doplňování zásob PHM, protiletadlové munice a potravin spotřebovaných během přesunu, jehož délka se může pohybovat od 200 do 350 km.

V prostoru soustředění armády druhého sledu frontu bude nutno obrátit úsilí týlu fronty i armády na doplnění materiálních prostředků do normy pohyblivých zásob vojsk a nahromadění materiálu, zejména PHM, protiletadlové munice a potravin nad normu, ke krytí spotřeby za přesunu. Výše zásob materiálních prostředků nad normu pohyblivých zásob nesmí však nikterak ohrozit pohyblivost týlů útvarů a svazků; zpravidla nebude přesahovat 0,25 náplně PHM, 0,5 až 1,0 p/p protiletadlové munice a 2denní dávky potravin.

V tomto prostoru nebude armáda zpravidla rozvíjet celou svoji zásobovací základnu; rozvine jen ty týlové útvary a zařízení, které jsou nezbytné k běžnému zásobování a zabezpečení vojsk a k přípravě vojsk na operaci. K přivedení materiálu, bojové a dopravní techniky do bojového stavu bude nutno v široké míře využít místních civilních zařízení a frontových dílenských a opravárenských prostředků. K zdravotnickému zabezpečení bude nutno využít jednak frontových nemocnic rozvinutých k zabezpečení frontové útočné operace, jednak místních zdravotnických zařízení.

Zásobování vojsk armády druhého sledu bude prováděno přímo z frontových skladů, častěji z vykládacích stanic rozvinutých pro jednotlivé svazky.

Armádní zásobovací základna bude přesunuta po železnici v průběhu prvního období útočné operace frontu na železniční stanice vyhrazené na obnovovaném železničním směru frontu. Do rozvinutí armádní zásobovací základny budou vojska armády druhého sledu frontu zásobována zpravidla z čelního oddělení frontové zásobovací základny, rozvinutého v průběhu frontové útočné operace na silnici pro vojska armád prvního sledu. Z těchto oddělení frontových skladů bude nutno zejména rychle doplnit spotřebovanou část pohyblivých zásob vojsk.

Podle situace mohou být podle rozhodnutí velitele fronty odevzdány armádě druhého sledu frontu zásoby a některé týlové útvary a zařízení armády prvního sledu frontu rozmístěné v pásmu zasazení armády do sražení. Může jít o zásoby uložené v čelních odděleních armádních skladů, o nemocnice čelního oddělení polního odsunového střediska, o zálohy armádních nemocnic, o armádní vojenskou automobilní silnici i s rozvinutými silničními útvary obsluhy atd. Nutno zdůraznit, že tímto opatřením

nesmí být nikterak ohroženo zabezpečení armády prvního sledu frontu odevzdávající zásoby a týlové útvary a zařízení zasazené armádě druhého sledu. Půjde zejména o odevzdání zásob vojsk přecházejících po překročení vojsky armády druhého sledu do druhého sledu nebo do vševojskové zálohy velitele armády prvního sledu nebo frontu.

Posilové týlové útvary a zařízení budou dopraveny frontem zpravidla přímo do prostoru předvídaného pro rozvinutí armádní zásobovací základny nebo čelního oddělení armádní zásobovací základny na silnici.

Motorisovaná část týlu armády (armádní dopravní prapory naložené materiálem, týlové útvary a zařízení vybavené organickými dopravními vozidly) budou včleněny do pochodové sestavy vojsk armády.

Přesun armády druhého sledu do sražení bude materiálně zabezpečen jednak péčí armády, jednak péčí frontu. Ke zdravotnickému zabezpečení přesunu bude především využito frontových nemocnic rozvinutých k zabezpečení armád prvního sledu. Na osách přesunu bude nutno péčí frontu rozvinout pohyblivé třídicí nemocnice (na čtyři osy jedna třídicí nemocnice) nebo chirurgické polní pohyblivé nemocnice (na dvě osy jedna chirurgická polní pohyblivá nemocnice) a shromaždiště porouchaných vozidel (na dvě až čtyři osy jedno shromaždiště porouchaných vozidel).

Při zasazení armády druhého sledu frontu do sražení nebude zpravidla ještě rozvinuta armádní zásobovací základna. Proto bude často účelné rozvinout za předvídanou čarou divisních skladů čelní oddělení armádních skladů hlavních druhů materiálu, a to často ještě před příchodem vojsk.

V noci před zasazením armády do sražení bude nutno přisunout péči frontu do palebných postavení dělostřelectva a minometů munici na dělostřeleckou přípravu zteče (0,5 až 0,6 p/p).

Pohyb dopravních sledů s municí bude značně narušován operačními přesuny vojsk. To bude vyžadovat součinnosti štábu týlu s operačním oddělením armády. Na operačním cvičení se osvědčilo vyhrazení jedné silnice týlu (rozhodnutím velitele armády) pro soustředění materiálu.

Posilové svazky a útvary přiděluje velitel frontu obvykle před zasazením armády do sražení, a to buď od armád prvního sledu — ty budou zpravidla materiálně vyčerpány a bude nutno co nejrychleji doplnit jejich pohyblivou zásobu do normy — nebo ze zálohy frontu.

Je třeba zdůraznit, že materiální, technické a zdravotnické zabezpečení zasazení armády druhého sledu frontu do sražení je součástí plánu operace frontu a spadá do úkolů a povinností týlu frontu.

2. Organizace a činnost týlu ve střetném sražení armády druhého sledu frontu

Vševojsková armáda druhého sledu frontu při zasazení do sražení k rozvíjení úspěchu do hloubky nepřátelské obrany může se za postupu střetnout s přisunovanými silnými zálohami nepřítele. Ke střetnému sražení může též dojít i při zasazení armády druhého sledu k odražení mocného a úspěšně vedeného protiúderu nepřítele.

Po rozdrčení záloh nepřítele ve střetném sražení přecházejí vojska armády hned k pronásledování rozdrčených sil nepřítele s cílem obklíčit je a ničit po částech.

Střetné sražení armády vyžaduje určitých zvláštností v organizaci a činnosti vojskového i armádního týlu.

Při členění týlu do pochodové sestavy nutno sledovat předvídaný způsob střetnutí s nepřítelem. Je třeba dosíci toho, aby týl byl do pochodové sestavy včleněn tak, aby bylo umožněno současně s rozvinováním útvarů a svazků do bojového učlenění současně rozvinování jejich týlů, aniž by muselo docházet k předjíždění útvarů nebo svazků druhého sledu. Poměrně snadno bude možno členit na jednotlivé osy zásoby materiálních prostředků vezené na divisních dopravních praporech.

Týlové útvary a zařízení střelecké (mechanisované) divise pochoduji zpravidla po dvou osách v samostatném proudu ve vzdálenosti do 5 km od zadu hlavních sil divise, a to v takové sestavě, aby jednotlivé složky týlu byly v stálé pohotovosti k rozvinutí.

Pohyblivé zálohy svazků je nutno předsunout za jejich velitelská stanoviště, po případě rozdělit na obě pochodové osy.

Značný význam pro rychlé zabezpečení rozvinovaných útvarů při střetnutí s nepřítelem má předsunutí zdravotnických vozů a vozů s naloženým materiálem vyšší etapou k nižší zásobovací etapě.

Při zahájení střetného boje se týlové útvary a zařízení rozvíjejí postupně zdola, a to v pořadí (z iniciativy pluků): týly předsunutých oddílů, praporeční obkázistě, bojové a hospodářské výdejny praporů, technické pozorovatelný, dílenské a vyprošťovací skupiny, plukovní obkázistě, bojové výdejny pluků, shromaždiště porouchaných vozidel pluků.

Jakmile se velitel divise rozhodne k rozvinování hlavních sil divise, vydá náčelník týlu nařízení pro rozvinování týlu divise; postupně se rozvine: divisní obkázistě, shromaždiště porouchaných vozidel, dělostřelecký sklad.

Zbytek týlu se nerozvíjí; podle situace zůstává buď v pochodové sestavě nebo, častěji, se rozptýlí do terénu; v obou případech se rozvine teprve podle výsledku střetného boje.

K čarám rozvinutí hlavních sil vševojskových svazků mohou být péči armády rozvíjeny chirurgické polní pohyblivé nemocnice první linie.

Pohyblivá záloha materiálních prostředků velitele armády, naložená na automobilní dopravní prostředky, umísťuje se na jedné nebo dvou pochodových osách mezi prvním a druhým sledem armády druhého sledu frontu. Před touto pohyblivou zálohou materiálu nebo za ní se umísťuje zdravotnický prapor zvláštního určení.

Materiál přisunutý do čelních oddělení armádních skladů na silnici, nemůže-li být ihned odevzdán divisním skladům, zpravidla se nevykládá na zem. Zůstává naložen na armádních automobilních praporech (frontovém dopravním praporu) poblíž armádních vojenských automobilních silnic, na jednom až třech místech ve vzdálenostech nejméně 5 km od sebe. Bývá to v poměrně značné vzdálenosti od předního okraje fronty a zpravidla 20 až 30 km za sklady divisí prvního sledu — v stálé pohotovosti k přesunu do dalšího prostoru předvídaného pro rozvinutí čelního oddělení armádní zásobovací základny nebo k dalšímu přisunu do divisních skladů. Při tom je naléhavě nutná těsná součinnost s operačním štábem, aby nedošlo k předčasnému rozvinutí čelního oddělení armádní zásobo-

vací základny a jeho možnému zničení nepřítelem provádějícím protiúder. Rovněž i při rozvinování nemocnic předsunutého sledu armádní nemocniční základny, při zřizování shromaždišť porouchaných vozidel a při rozvinování pohyblivých armádních dílenských základen (armádních dílenských letuček) je nutno věnovat náležitou pozornost zhodnocení operační situace, aby nedošlo k jejich předčasnému rozvinutí. Na štábním operačním cvičení se osvědčilo vyčlenění styčného důstojníka ze štábu týlu armády k udržování nepřetržitého spojení s operačním oddělením štábu armády a informování náčelníka týlu armády o postupných změnách operační situace.

Pro zabezpečení protiatomové ochrany armádních týlových objektů nebude možno počítat s rozsáhlejší ženíjní úpravou terénu. Bude nutno především využít výhodného členění terénu nebo ženíjních objektů vybudovaných a opuštěných ustupujícím nepřítelem nebo zanechaných vlastními vojsky. Takových objektů je nutno po pečlivém radiačním průzkumu a po provedení dosimetrické kontroly (po případě po deaktivování) vždy využít. Třeba jich využít i tehdy, jsou-li tato místa mimo požadovaný směr, ovšem nebude-li to ohrožovat bojeschopnost a pohotovost týlu armády. Bude také třeba předkládat požadavky oddělení průzkumu na zjištění prostorů rozmístění divisních a armádních skladů nepřítele. Zpráv o rozmístění nepřátelských skladů může být výhodně využito k řízení kořistní služby a prostory skladů mohou být předvídaný k využití pro rozmístění vlastních týlových útvarů a zásob během útočné operace.

3. Materiální, technické a zdravotnické zabezpečení odražení protiúderu armádou druhého sledu frontu v útočné operaci

Nepřítel se bude snažit nově přiváděnými zálohami provést mocné protiúder s cílem rozdrtit hlavní uskupení útočících vojsk a obnovit obranu na některém postavení v hloubce. Byla-li část nepřátelských sil obklíčena, bude se snažit obklíčené uskupení uvolnit. Takové úderu mohou být často sbíhavé ze dvou směrů a mohou být doprovázeny atomovými úderu a zesíleny leteckými výsadky.

K rozdrčení silných nepřátelských záloh bude někdy účelné, aby vševojsková armáda přešla částí nebo většinou sil do dočasné obrany s cílem odrazit silný protiúder protivníka, způsobil mu veliké ztráty a po úderu zbraněmi hromadného ničení pokračovat v rozhodném útoku k zničení nepřítele. V některé situaci bude výhodnější zničit protivníka ve střetném sražení.

K odražení velkých záloh protivníka za použití zbraní hromadného ničení je třeba členit sestavu bránících se svazků do značné hloubky a vytvořit silné zálohy k zásahu na místa úderu zbraněmi hromadného ničení.

S hlediska materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení to bude vyžadovat, jak ukázala cvičení, velmi mnoho závažných opatření v organizaci a činnosti týlu.

Bude to především úsilí velících orgánů týlu udržovat pohyblivé zásohy vojsk na normě. To bude zejména v operační hloubce nepřátelské obrany klást vysoké požadavky na přísun materiálních prostředků, pro-

tože délka silničního přísunu může dosáhnout 200 až 250 km i více (přísunový koloběh 400 až 500 km). Tuto vzdálenost nebude moci často vševojsková armáda překlenout rozvinutím čelních oddělení polních armádních skladů na silnici a do přísunového úseku armády musí být začleněn přísunový úsek frontu rozvinutím čelních oddělení frontových skladů na silnici. To usnadní zásobování a umožní provádění frontového i armádního přísunového koloběhu v době jednoho dne (24 hodin).

K rychlému doplnění materiálních ztrát způsobených úderem zbraní hromadného ničení nepřítele bude nutno udržovat silné pohyblivé zálohy materiálních prostředků, které bude nutno umístit se zřetelem na operační situaci, aby nebyly ohroženy nepřátelským protiúderem a aby zároveň byl umožněn rychlý manévry; těmto požadavkům může nejlépe vyhovět prostor za týlovým velitelským stanovištěm armády.

Jsou požadovány i zálohy pohyblivých nemocnic, dílenských a vyprošťovacích prostředků, silničních útvarů a jiných týlových zařízení. Ty musí být neustále v pohotovosti k zabezpečení druhých sledů a záloh nasazovaných v prostorech úderů zbraní hromadného ničení.

Čelní oddělení armádních skladů hlavních druhů materiálních prostředků rozvinované na silnici bude často vytvářeno za pomoci frontu. Až do odrazení nepřátelského protiúderu bude výhodné a často i nutné ponechat materiál v čelním oddělení armádní zásobovací základny naložený na autech v pohotovosti k manévru podle situace (k rozvinutí čelního oddělení armádní zásobovací základny v novém prostoru nebo k přísunu materiálu divisním skladům).

Jak vidět, odrazení protiúderu nepřítele bude klást vysoké požadavky na rychlý manévry materiálem, týlovými útvary a zařízeními. Operační a taktické přesuny vojsk tomu budou často zabráňovat. Rozhodující úlohu v těchto situacích může mít frontové dopravní letectvo (nebo dopravní útvary týlu armády, byly-li mu frontem přiděleny). Přesun zdravotnického praporu zvláštního určení, chirurgické polní pohyblivé nemocnice, odsun raněných, přísun munice, PHM, potravin a jiného materiálu může být výhodně řešen vrtulníky nebo dopravními letouny. Zesílení vševojskové armády dopravním leteckým plukem nebo letkami vrtulníků může vzdušnou dopravu značně ulehčit.

V materiálním, technickém a zdravotnickém zabezpečení je nutno již v průběhu odrazení úderu nepřátelských záloh předvídat vytvoření výhodných materiálních podmínek pro zabezpečení okamžitého přechodu do útoku, k obklíčení a zničení nepřítele.

4. Materiální a silniční zabezpečení armády druhého sledu frontu při operačním pronásledování

Po rozdrčení hlavních sil nepřítele přecházejí vojska armády ihned k pronásledování odcházejícího nepřítele s cílem obklíčit a zničit ho po částech.

To bude vyžadovat rozvinutí čelních oddělení armádních skladů a polního odsunového střediska hned za hranicí vojskového týlového prostoru. Často bude vzhledem k značné šířce fronty nutné čelní oddělení skladů a polní pohyblivé nemocnice předsunout i do dvou směrů. Pro přísun materiálu do čelních oddělení armádní zásobovací základny bude třeba po-

moci od týlu frontu. Tato pomoc se může projevit buď rozvinutím čelních oddělení frontových skladů, prováděním přísunu materiálu do čelního oddělení armádní zásobovací základny nebo zesílením armády dalšími dopravními automobilními útvary.

Materiální prostředky v čelním oddělení armádní zásobovací základny je nutno udržovat na dopravních prostředcích v pohotovosti k rychlému přísunu vojskům pronásledujícím a obkličujícím ustupujícího nepřítele. Vzhledem k značné délce silničního přísunu, a tedy k snížení zásobovacích možností armády, bude nutno provádět účelný manévř zásobami na základě těsné součinnosti s operačním štábem. V tomto období útočné operace bude nutno co nejúčelněji využít materiálních prostředků a přisunout je těm svazkům, které plní v dané situaci rozhodující úlohu.

Udržování armádních vojenských automobilních silnic bude vyžadovat, vzhledem ke značné vzdálenosti vojsk od obnovených železnic, značných sil. Bude nutné, aby úseky do prostorů čelních oddělení skladů frontu převzal do své péče front, po případě aby byly svěřeny pořádkovým orgánům ministerstva vnitra. Náčelník týlu armády musí často upustit od udržování dvou armádních vojenských automobilních silnic a soustředit všechny síly a prostředky na jednu silnici.

5. Materiální, technické a zdravotnické zabezpečení zasazení druhého sledu armády druhého sledu frontu v útočné operaci

Materiální, technické a zdravotnické zabezpečení zasazení druhého sledu armády, která přichází z druhého sledu frontu, bude prováděno ve značně obtížnější situaci než u prvního sledu armády. Bude to z toho důvodu, že vzdálenost od armádní zásobovací základny může dosáhnout několika set kilometrů a že část zásob materiálních prostředků, zejména PHM, potraviny a protiletadlová munice, byla spotřebována za přesunu.

Bude snahou náčelníka týlu armády, aby svazky druhého sledu armády byly zasazeny s plnými pohyblivými zásobami. Je třeba si uvědomit, že otázky materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení zasazení druhého sledu armády spadají nejen do kompetenčních povinností velitelů a náčelníků týlu zasazovaných svazků, ale i do úkolů a povinností velitele a náčelníka týlu armády.

Doplnění materiálních prostředků na výši pohyblivých zásob bude zpravidla provedeno armádními dopravními prostředky z čelních oddělení armádních skladů na silnici. Někdy může vzniknout taková situace, kdy divisní automobilní prapory přesunujících se týlů svazků druhého sledu projíždějí prostorem rozmístění čelních oddělení armádních skladů na silnici. V tom případě je výhodné, aby odběrem v těchto odděleních skladů doplnily své zásoby materiálních prostředků. Tento manévř se osvědčil na štábním armádním cvičení.

Zasazení vševojskových svazků druhého sledu armády je nutno zabezpečit alespoň dvěma chirurgickými polními pohyblivými nemocnicemi první linie a jednou pohyblivou automobilní dílenskou základnou. V materiálním, technickém a zdravotnickém zabezpečení je nutno v plné míře využít všech týlových útvarů a zařízení rozvinutých pro zabezpečení svazků prvních sledů.

6. Materiální, technické a zdravotnické zabezpečení armády druhého sledu frontu při násilném přechodu vodního toku v útočné operaci

Čím dále v operační hloubce nepřátelské obrany, tím více je prodloužován silniční přísun materiálních prostředků vojskům. Útočná operace frontu může dosáhnout hloubky 350 až 400 km i více. Počítáme-li, že armáda druhého sledu frontu bude zasazena do sražení na příklad 3. nebo 4. den operace, bude možno její armádní zásobovací základnu rozvinout po jejím zasazení asi v prostoru původního předního okraje. Počítáme-li však s jejím zasazením teprve v 5. až 7. den útočné operace, bude železnice obnovena přibližně na rozhraní taktické a operační hloubky nepřátelské obrany. V takové situaci bude možno armádní zásobovací základnu rozvinout někde v prostoru bývalého pásma sborových, po případě armádních záloh nepřítele. Tempo obnovy železnic v operační hloubce nepřátelské obrany může dosáhnout až 15 až 20 km denně. Z toho vyplývá, že na konci útočné operace frontu může délka silničního přísunu dosáhnout 200 až 250 km i více. To předpokládá vytvoření frontového úseku přísunu rozvinutím čelních oddělení frontových skladů na silnici a vytvoření armádního úseku přísunu mezi čelními odděleními frontových skladů a čelními odděleními armádních skladů na silnici, po případě až k divisním skladům.

V posledních dnech útočné operace frontu je vytvářena mimořádně složitá situace pro zásobování vojsk. Kapacita přísunu je značně snižována a zpravidla nestačí nahradit zásoby spotřebované vojsky, takže vojska čím dál více žijí a bojují na úkor svých pohyblivých zásob.

Bude-li v této situaci, kdy vojska nemají úplné pohyblivé zásoby, prováděn násilný přechod vodního toku z chodu, bude rozhodující rychlý manévr zásobami z hloubky. Přisunuté materiální prostředky, po případě jejich pohyblivé zálohy bude nutno vydat čelním jednotkám provádějícím násilný přechod vodního toku. Nedá-li se uskutečnit rychlý manévr materiálními prostředky z hloubky, je třeba řešit situaci bočním manévrem ve prospěch svazků provádějících násilný přechod; není-li ani těchto možností, je nutno nezbytné doplnění zásob řešit v součinnosti s týlem frontu dopravními letouny nebo vrtulníky.

Svazky provádějící násilný přechod je nutno zabezpečit rozvinutím chirurgické polní pohyblivé nemocnice první linie na výchozím břehu a pohyblivou armádní dílenskou základnou. K odsunu raněných na výchozí břeh je nutno především využít loděk získaných z místních zdrojů.

Na vytvořeném předmostí je neúčelné předčasně hromadit větší zásoby materiálních prostředků, týlových útvarů a zařízení, a to vzhledem k nebezpečí úderů zbraní hromadného ničení nepřítele a k omezeným možnostem zabezpečení protiatomové ochrany.

K zabezpečení vojsk na předmostí může být s úspěchem použito dopravního letectva frontu. Vzdušná přeprava zásob, po případě i přesun částí zdravotnického praporu zvláštního určení může být naléhavým, často jediným řešením při napadení vojsk na předmostí atomovými zbraněmi nepřítele.

7. Poznatky a zkušenosti z velení týlu armády druhého sledu frontu při zasazení do sražení v útočné operaci

Všechny zvláštnosti uvedené v předchozích staticích se musí zřetelně odrazit v činnosti velitelských i týlových orgánů vševojskové armády. Velení týlu musí svou náplní i metodou odpovídat příslušným operačním rozhodnutím a zejména také časovým podmínkám, v kterých je třeba materiální, technické a zdravotnické zabezpečení uskutečnit.

Byla získána zkušenost, že je nutno trvat na tom, aby velitel vševojskové armády ve svém operačním rozhodnutí stanovil i základní organizaci a úkoly týlu v plánované operaci, ovšem v daleko menším rozsahu, než bylo dosud od něho požadováno; je nutno, aby určil

- a) množství zásob a jejich rozložení k zahájení operace,
- b) normy spotřeby hlavních druhů materiálních prostředků,
- c) čáru divisních skladů,
- d) směry armádních vojenských automobilních silnic,
- e) výši předvídaných zdravotnických ztrát,
- f) výši pohyblivých záloh materiálních prostředků,
- g) síly a prostředky k ženijnímu vybudování prostorů rozmístění armádního týlu a k jeho ochraně a obraně.

Na ostatní otázky organizace týlu vykonává velitel armády svůj vliv při schvalování plánu organizace týlu, materiálního a zdravotnického zabezpečení.

Ovšem při posuzování úkolů týlu, které je nutno zahrnout do rozhodnutí velitele armády, není možno postupovat šablonovitě; je nutno především vycházet z konkrétní operační i týlové situace a ze zvláštností útočné operace. Velitel armády se bude zabývat jen otázkami zásadního významu, které jsou za daných podmínek pro vedení operace rozhodující.

To vyžaduje vysokou aktivnost a iniciativu náčelníka týlu armády a jeho štábu. Byly získány poznatky, že náčelník týlu armády musel často vydat rozhodnutí nebo nařízení přesahující jeho dosavadní kompetenci, aniž to předtím schválil velitel. V tom případě bylo nutno, aby zásadní otázky byly předběžně projednávány s náčelníkem štábu.

V přípravném období frontové operace, kdy armáda je ještě v prostoru soustředění, musí velení týlu směřovat k zabezpečení materiální, technické a zdravotnické přípravy svazků armády druhého sledu. Je to především doplnění materiálu do normy pohyblivých zásob, oprava poškozené bojové a dopravní techniky, uvolnění zdravotnických etap od raněných a nemocných, příprava k přesunu vojsk armády a jejich týlů, těžba z místních zdrojů, metodická příprava funkcionářů týlu k splnění předvídaných úkolů atd. Tyto úkoly může týl armády plnit, aniž zná zámysl frontové nebo armádní operace. Podkladem k tomu mohou být týlové směrnice frontu nebo pokyny náčelníka týlu frontu při dodržení všech zásad utajení zámyslu frontové operace.

Při samém zasazení armády do sražení v průběhu útočné operace je nutno velení týlu plně podřídit operační situaci. Budou vyžadována opatření náčelníka týlu, jeho štábu a náčelníků oddělení služeb armády, směřující ke konkrétnímu materiálnímu, technickému a zdravotnickému zabezpečení rozhodnutí velitele armády o zasazení vševojskové armády druhého sledu frontu do sražení.

Rozhodujícím prvkem, který bude mít vliv na veškerou činnost týlu v tomto období operace je otázka času, neboť po zasazení armády druhého sledu frontu do sražení zbývá často necelých 24 hodin. Armádu obyčejně čeká celonoční přesun na vzdálenost 100 km i více.

Přitom je požadováno, aby armáda druhého sledu byla zasazena do sražení s úplnými pohyblivými zásobami.

Podkladem pro velení armádnímu týlu je výpis z týlových směrnic náčelníka týlu frontu a operační orientace velitele armády nebo jeho náčelníka štábu. V této orientaci naznačí velitel armády též některé předběžné údaje o svém předvídaném zámyslu. Osvědčilo se povolání náčelníka týlu armády druhého sledu do štábu týlu frontu, kde byl seznámen s plánem organizace týlu a materiálního zabezpečení útočné operace frontu, a to s opatřeními předvídanými frontem a týkajícími se operace armády druhého sledu.

To umožnilo náčelníkovi týlu seznámit se s některými údaji o materiální situaci armády prvního sledu, v jejímž pásmu bude armáda druhého sledu zasazena a kterých může být využito k zabezpečení zasazení této armády. Dále se náčelník týlu armády dozvěděl o situaci frontových týlových útvarů a zařízení, které budou rovněž zúčastněny v zabezpečování armády druhého sledu. Tím mohl náčelník týlu armády druhého sledu velmi účelně navázat na celý systém materiálního zabezpečení frontu, sladit a usměrnit všechny zdroje a prostředky k zabezpečení zámyslu svého velitele.

Ujasnění úkolu a zhodnocení situace náčelníkem týlu armády druhého sledu s jeho náčelníkem štábu zaujímá významné a možno říci vedoucí místo v rozhodování, neboť tvoří základnu ke všem dalším opatřením. Neujasní-li si náčelník týlu správně a jasně úkoly, které má splnit armáda druhého sledu, a nezhodnotí-li správně operační i materiální situaci, nemůže ani v další své činnosti správně a konkrétně velet armádnímu týlu. Zejména je nutno jasně si uvědomit otázku času, která bude diktovat i metodu způsobu vydání nejbližších opatření.

Velitel armády bude zpravidla před vydáním rozhodnutí požadovat některé údaje o materiální situaci armády druhého sledu. Proto povolá svého náčelníka týlu a podle potřeby mu dá otázky.

Náčelník týlu armády informační zprávu o situaci nesestavuje. Zároveň s ujasňováním úkolů a z hodnocení situace tvoří podklad k informování velitele armády před vydáním rozhodnutí. Náčelník týlu také nepřijímá informační zprávy od podřízených náčelníků služeb. Podle času a podle situace si však může od nich vyžádat doplnění některých údajů k upřesnění týlové situace.

Velitel armády druhého sledu v operačním rozhodnutí stanoví zároveň úkoly týlu, které může doplnit a upřesnit ústními pokyny vydanými svému náčelníkovi týlu hned po vyhlášení svého rozhodnutí.

Po vyhlášení rozhodnutí velitele armády druhého sledu frontu je od náčelníka týlu armády požadováno zejména upřesnit a konkrétisovat rozhodnutí velitele armády po týlové stránce a připravit společně s náčelníkem štábu týlu (po případě s náčelníkem organizačního oddělení štábu týlu) tato opatření:

a) Byl-li týlový rozkaz vydán již při zahájení přípravného období frontové útočné operace a nezměnil-li se zámysl velitele frontu o zasazení armády druhého sledu do sražení:

- zpracovat týlové nařízení pro náčelníky týlu svazků; toto nařízení vyhlásit shromážděným náčelníkům týlů svazků;

- vyhlásit týlové nařízení svému štábu a náčelníkům oddělení služeb, vydat zároveň pokyny pro zpracování týlových dokumentů;

- vyslat styčné důstojníky do štábu týlu armády prvního sledu, v jejímž pásmu bude armáda druhého sledu zasazena do sražení, k získání informací o prostoru předvídaného útočného pásma armády druhého sledu a vyslání orgánů k převzetí zásob, týlových útvarů a zařízení, po případě armádní vojenské automobilní silnice od armády prvního sledu podle týlových směrnic frontu (nestalo-li se tak již dříve);

- vydat týlové nařízení pro rozvinutí ČOAZZ a prvního sledu ANZ na silnici;

- vydat týlové nařízení pro přesun armádní zásobovací základny a pro vyslání týlového a radiačního průzkumu do zásobovacích stanic vyhrazených pro rozvinutí armádní zásobovací základny (nestalo-li se tak již dříve);

- vydat týlové nařízení pro disponování materiálem naloženým na armádních automobilních praporech a k zahájení přesunu motorisované části armádního týlu, po případě i jiná nařízení.

b) Byl-li týlový rozkaz sice již vydán, avšak v průběhu vedení frontové operace se změnil zámysl velitele frontu, který se rozhodl zařadit armádu druhého sledu na jiném operačním směru:

- vydat předběžné přípravné rozkazy shromážděným náčelníkům týlů divisi k provedení všech příprav spojených s materiálním, technickým a zdravotnickým zabezpečením zasazení armády druhého sledu do sražení;

- vydat týlová nařízení ostatním funkcionářům a provést neodkladné úkoly obdobné opatřením uvedeným za a);

- zpracovat a vydat nový týlový rozkaz pro zabezpečení armády druhého sledu při zasazení do sražení v útočné operaci.

Předběžná nařízení náčelníka týlu armády je třeba neprodleně uvádět v život. Zejména nutno položit důraz na všestrannou součinnost uvnitř velitelství týlu i vně s operačním štábem armády a s funkcionáři druhů vojsk. Tak náčelník štábu týlu projedná s operačním oddělením štábu armády (po případě s náčelníkem štábu) vyjmutí armádní vojenské automobilní silnice z os vyhrazených pro operační přesuny a vyhrazení této silnice pro přísuny munice na dělostřeleckou přípravu zasazení armády druhého sledu do sražení.

Od velitele dělostřelectva armády je požadováno, aby nejpozději do setmění oznámil štábu týlu armády (oddělení plánování dopravy a evidence materiálních prostředků) místa palebných postavení dělostřelectva a minometů, aby mohl být se setměním zahájen přísun munice na dělostřeleckou přípravu.

Štáb týlu armády a náčelníci oddělení služeb přikročí ihned k zpracování plánu organizace týlu a materiálního zabezpečení útočné operace. Je nutno zdůraznit, že štáb a jednotlivé oddělení zpracovávají každý jen po jednom plánu přizpůsobeném požadavkům své služby. Plán musí být

jednoduchý, musí být vyjádřen grafickou formou přímo v pracovní mapě doplněné přehledy a tabulkami. Do zasazení armády druhého sledu do sražení zbývá zpravidla jedna noc; je nutno týlovou dokumentaci přizpůsobit této situaci. Dále je nutno zpracovat jednoduchý plán přísunu materiálu ať již formou grafikonu nebo přehledné tabulky. Do tohoto plánu musí být zahrnuto i soustřeďování munice na dělostřeleckou přípravu a doplňování zásob vojsk do normy pohyblivých zásob, které bude zahájeno ještě téhož dne se setměním. Proto si zpracování těchto dokumentů nemůže vyžádat delší dobu než 1 až 2 hodiny. Přitom je nutné, aby zároveň s přípravou plánu přísunu byly vydávány přípravné rozkazy k odeslání automobilních praporů, pracovního personálu a p.

Se zasazením armády druhého sledu frontu do sražení je nutno metodu i obsah velení týlu přizpůsobit operačním podmínkám. Náčelník týlu, jeho štáb i náčelníci jednotlivých služeb musí včasným vydáním týlových nařízení zabezpečit postupně

- nepřetržité doplňování pohyblivých zásob vojsk a jejich udržování na normě;

- udržování a manévr pohyblivými zálohami materiálních prostředků a týlovými útvary a zařízeními pro případ napadení vojsk nepřátelskými prostředky hromadného ničení;

- rozvinování armádních skladů na postupně obnovovaném železničním směru frontu až do úplného rozvinutí armádní zásobovací základny;

- provedení příprav k rozvinování čelního oddělení armádní zásobovací základny a sledů armádní nemocniční základny na silnici s uvážení operační situace, aby nebyly ohroženy zásoby protiúderem nepřítele; to bude vyžadovat jednak těsné spolupráce s operačním oddělením štábu a dále vyslání týlového a radiačního průzkumu k upřesnění prostoru rozmístění čelního oddělení armádní zásobovací základny a využití ženižních objektů opuštěných nepřítelem k protiatomové ochraně zásob;

- zasazení svazků druhého sledu;

- soustřeďování a zajišťování nepřátelské kořisti a její využívání k zabezpečení operace;

- je-li předvídaný noční boj, včasný přísun osvětlovací munice;

- vyčleňování chirurgických polních pohyblivých nemocnic první linie k zesílení zdravotnických etap svazků na významných čarách (přechod vodních toků z chodu, zasazení druhého sledu armády a p.);

- zapojení frontových prostředků do zásobovacího a zdravotnického systému vševojskové armády vzhledem k prodlužující se délce silničního přísunu;

- postupné využívání obnovovaného frontového železničního směru k železničnímu přísunu v armádním týlu, prochází-li železnice útočným pásmem armády;

- přejímání nově docházejících svazků do zásobovací péče armády;

- upřesnění vzdušné přepravy materiálních prostředků vojskům bojujícím v operační hloubce, kterým není možno včas doplnit materiál silničním přísunem, dále provedení příprav k vzdušnému přesunu části zdravotnického praporu zvláštního určení do míst nepřátelského atomového úderu a p.;

— provedení příprav k přesunu armádní zásobovací základny (podle situace na frontovém železničním směru);

— zabezpečit vojska provádějící ničení obklíčených uskupení nepřitele atd.

Ve všech obdobích útočné operace je nutno používat nových metod velení týlu. Ty záleží zejména v osobním styku s podřízenými i nadřízenými funkcionáři týlu, ve vysílání styčných důstojníků k podřízeným týlům k předání týlového nařízení, v kontrole materiální situace a v poskytnutí pomoci ve správném chápání týlového zámyslu a p. Rychlé doručování týlových nařízení vyžaduje rozsáhlého používání radia a rychlých dopravních prostředků (i letounů nebo vrtulníků).

Při velení týlu musí mít všichni funkcionáři týlu neustále v patrnosti nepřetržitou pohotovost všech prostředků protiatomové ochrany k rychlému odstranění následků nepřátelských atomových napadení a k obnovení narušeného materiálního a zdravotnického systému.

Závěr

Zkušenosti z uplynulého výcvikového roku ukázaly, že materiálnímu, technickému a zdravotnickému zabezpečení zasazování druhých sledů v průběhu operace je věnována nedostatečná péče. Je zapomináno, že zabezpečení druhých sledů není jen otázkou povinnosti velitele zasazovaného sledu a jeho náčelníka týlu, avšak je také hlavní povinností nadřízených velitelů a starších náčelníků týlů. Ti jsou za to plně odpovědní. Do jejich úkolů spadá zejména povinnost koordinovat materiální opatření plánované a provedené týlem svazků druhého sledu s opatřeními předvídanými starším náčelníkem týlu. Jsou dále odpovědní za doplnění zásob zasazovaného druhého sledu a za jeho všestranné zabezpečení podle zámyslu operace.

Materiální zabezpečení zasazení druhých sledů nabývá velmi závažného významu v soudobé operaci nově organisované vševojskové armády. Vyšší pohyblivost vševojskových svazků, možnost rychle tvořit, obnovovat a zasazovat druhé sledy bude mít do značné míry nejen vliv na velení týlu, ale klade také zvýšené požadavky na materiální péči o vojska zasazovaných sledů.